

Bratislava / Bukurešť / Budapešť / Praha / Sofie / Varšava, 25. května 2022

Energii na střechy: výzva k větší podpoře solární energie

Otevřený dopis ve věci plánu REPowerEU a Strategie EU v oblasti solární energie:

Vážený pan Petr Fiala
předseda vlády České republiky

Vážený pan Kiril Petkov
předseda vlády Bulharska

Vážený pan Viktor Orbán
předseda vlády Maďarska

Vážený pan Mateusz Morawiecki
předseda vlády Polské republiky

Vážený pan Nicolae Ciucă
předseda vlády Rumunska

Vážený pan Eduard Heger
předseda vlády Slovenska

Vážení předsedové vlád,

v rámci plánu REPowerEU představila Evropská komise Strategii EU v oblasti solární energie, kde nastiňuje řadu opatření ke snížení závislosti Evropské unie na ruských fosilních palivech a k urychlení transformace energetiky. V souvislosti s tím na Vás coby organizace občanské společnosti apelujeme, abyste se zasadili o rozšíření solární energie. **Využijte plně potenciálu střešních solárních elektráren a zároveň podpořte aktivní zapojení občanů a místních komunit v našich zemích do bezodkladné transformace energetiky na bezpečný, spravedlivý, vysoce účinný a zcela obnovitelný energetický systém.**

Nacházíme se v historickém okamžiku mimořádných humanitárních, společenských a klimatických událostí. Po začátku ruské invaze na Ukrajinu zažíváme změnu paradigmatu v oblasti tolik potřebné transformace energetiky. Ambiciózní úspory energie (založené na principu zvyšování energetické účinnosti v první řadě a opatřeních na snižování spotřeby) spolu s urychleným zavedením udržitelné lokální obnovitelné energie, v jejímž středu stojí lidé, místní komunity a biodiverzita, by nás nejen posunuly směrem od využívání fosilních paliv, která pomáhají financovat válku, ale také by nás znovu přivedly na cestu ke splnění podmínek Pařížské dohody, **posílily by naši energetickou bezpečnost a nezávislost a zároveň by spotřebitelům ušetřily peníze** a napomohly by zmírnit energetickou chudobu¹.

¹ CAN Europe Briefing “Repower for the People”, květen 2022,
<https://caneurope.org/content/uploads/2022/05/Repower-for-the-People-Briefing-2.pdf>

Nezbytnou součástí budování odolného, spravedlivého a nezávislého energetického systému je jeho decentralizace a aktivní zapojení obyvatel do systému, a to v roli samospotřebitelů (ať už jde o jednotlivce, skupiny či místní komunity). Potenciál střešních fotovoltaických panelů je v decentralizovaném energetickém systému obrovský. Panely lze nainstalovat rychle, což domácnostem umožní přejít z role pouhého spotřebitele energie a stát se samovýrobcem, čímž získají kontrolu nad produkcí vlastní spotřebované energie a stávají se aktivními účastníky spravedlivé transformace na obnovitelné zdroje. Nákladová konkurenceschopnost a dostupnost střešní fotovoltaiky z ní činí nedocenitelné řešení současné krize fosilních paliv. Rozvoji střešních solárních elektráren ale stále brání **překážky související s administrativními procesy a politickým i ekonomickým nastavením**, jak ukazuje nová studie.²

Proto na Vás apelujeme, abyste urychleně zavedli potřebná opatření (viz příloha) a umožnili tak rychlý nárůst využívání střešní fotovoltaiky, který bude prvním důležitým krokem střešní fotovoltaické revoluce. Občané a komunity se tak budou moci plně zapojit do spravedlivé transformace energetiky, která přinese instalaci střešní fotovoltaiky napříč celým naším regionem a zároveň zavírání plynových kohoutů.

S pozdravem

Barbora Urbanová, Centrum pro dopravu a energetiku, Česká republika
Anna Kárníková, Hnutí DUHA, Česká republika
Miriam Macurová, Greenpeace Česká republika
Denitza Petrova, Greenpeace Bulgaria, Bulharsko
Radostina Slavkova, Za Zemiata - Friends of the Earth Bulharsko
Svetoslav Stoykov, Institute for Circular Economy, Bulharsko & CEE Bankwatch Network
Akos Eger, MTVSZ / Friends of the Earth, Maďarsko
András Lukács, Clean Air Action Group, Maďarsko
Csaba Lajtmann, Hungarian Climate Alliance, Maďarsko
Ernő Kiss, MNNSZ Hungarian Solar Energy Association, Maďarsko
Martina Méhes, Energiaklub Climate Policy Institute, Maďarsko
Miroslaw Proppé, WWF Polska, Polsko
Wojciech Szymalski, Instytut na rzecz Ekorozwoju / Instytut pro udržitelný rozvoj, Polsko
Jolanta Zientek-Varga, Społeczny Instytut Ekologiczny / Sociálně ekologický institut, Polsko
Tomasz Waśniowski, Fundacja "Rozwój Tak - Odkrywki Nie" / Nadace „Ano rozvoji - ne povrchovým dolům“, Polsko
Stan Zdzisław Nitak, Fundacja GAP Polska / Nadace GAP Polsko
Dariusz Szwed, Zielony Instytut / Zelený institut, Polsko
Ptryk Białas, Stowarzyszenie BOMIASTO, Polsko
Maciej Wereszczyński, The Alliance of Associations Polish Green Network, Polsko
Piotr Antoniewicz, Akcja Demokracja, Polsko
Raul Cazan, 2Celsius, Rumunsko
Marian Mândru, Greenpeace Romania, Rumunsko
Kateřina Chajdiaková, Slovenská klimatická iniciatíva
Katarína Juríková, Greenpeace Slovensko

² Engaging citizens and local communities in the solar revolution: Rooftop Solar PV Country Comparison Report, CAN Europe, May 2022, <https://caneurope.org/content/uploads/2022/05/Rooftop-Solar-PV-Country-Comparison-Report-2.pdf>

PŘÍLOHA

KLÍČOVÁ OPATŘENÍ UMOŽŇUJÍCÍ ŠIRŠÍ ROZVOJ STŘEŠNÍ FOTOVOLTAIKY

Správa:

- Formulujte ambiciózní strategie s jasně danými cíli založenými na **posouzení překážek a potenciálu** rozvoje střešních fotovoltaických elektráren.
- Vytvořte **stálé institucionální mechanismy**, do nichž se zapojí více úrovní státní správy a široké spektrum relevantních aktérů a které se budou kontinuálně zabývat politikou na podporu fotovoltaiky na střeších.
- Zřídte místní a regionální agentury pro obnovitelnou energii a zajistěte dostatečnou finanční podporu subjektům poskytujícím podporu občanům, malým a středním podnikům a místním samosprávám v oblasti obnovitelné energie.

Pobídky, dotace a režimy podpory:

- Transponujte směrnici o obnovitelných zdrojích (tzv. RED II) v plném rozsahu, **a dejte tak samospotřebitelům obnovitelné energie právo na stabilní finanční odměnu za elektřinu, kterou dodají do sítě, a to i prostřednictvím schémat podpory.** Odměna by měla odrážet tržní hodnotu takové elektřiny a zohledňovat dlouhodobý přínos pro elektrizační soustavu, životní prostředí a společnost.
- **Snižte daně** na minimum a zaveďte dotace na **solární panely**, zejména pro energetická společenství a pro energeticky chudé, nízkopříjmové a zranitelné domácnosti.
- Stimulujte samospotřebu a podporujte **integrované systémy solárních panelů s bateriemi, které zvyšují flexibilitu fotovoltaických elektráren.**
- Zaveďte povinnost instalovat fotovoltaické panely na všechny nové budovy postavené od roku 2025, u nichž je to technicky proveditelné. Pro již existující budovy zaveďte od roku 2025 povinnou instalaci solárních panelů v rámci strategií rozsáhlé renovace popsanych v pasu pro renovaci budov, je-li to technicky možné.
- Využijte momentálně dostupné **evropské i národní finanční prostředky** na dotace na instalace střešních fotovoltaických elektráren. Tyto dotace by **měly zvláště cílit na nízkopříjmové domácnosti a energetická společenství**, která nemají přístup na finanční trh a nemohou získat bankovní úvěry.

Povolovací a úřední procesy:

- Zrušte povinnost stavebního povolení pro instalaci střešních fotovoltaických panelů a nahraďte jej ohlášením či oznámením o zahájení činnosti.

- Zajistěte **jednotná kontaktní místa a vydávání jednotných povolení** pro všechny úřední procesy potřebné ke schválení připojení k síti a digitalizujte je.
- Poplatky za distribuci a přenos by měly být co nejnižší do té míry, že jejich výše bude odrážet náklady.
- Vytvořte registr malých solárních instalací, který bude sloužit k monitorování rozvoje střešních solárních panelů.

Sdílení energie a systémy kolektivní samospotřeby:

- Implementací směrnice RED II **umožněte sdílení energie** (prostřednictvím distribuční soustavy) a **kolektivní samospotřebu**.
- Minimalizujte požadavky na blízkost a velikost zařízení, a odstraňte tak překážky znesnadňující sdílení energie a kolektivní samospotřebu.
- Dejte zájemcům flexibilní možnosti, jak se projektů kolektivní samospotřeby účastnit, a podpořte tak investice, nové podnikatelské modely a zapojení občanů.
- Sdílení energie a kolektivní samospotřeba v bytových domech a podobných budovách by měly být možné bez nutnosti založení energetického společenství.

Zaměřte se na energetická společenství:

- **Transponujte směrnici o obnovitelných zdrojích energie (RED II) a směrnici o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou** do národních právních řádů, definujte pojmy společenství obnovitelné energie a občanské energetické společenství a poskytněte komplexní a srozumitelné podpůrné rámce.
- Vnitrostátní právní předpisy by měly odrážet kritéria unijních definic a měly by tato kritéria podrobně a jednoznačně popsat (otevřenost a dobrovolná účast, autonomie, účinná kontrola, geografická blízkost).
- Určete orgán, jehož úkolem bude sledovat a kontrolovat implementaci cílů a ustanovení pro energetická společenství.
- Zaveďte opatření, která podpoří zapojení energeticky chudých, nízkopříjmových a zranitelných domácností do společenství obnovitelné energie a občanských energetických společenství.

Kromě výše uvedených kroků:

- Spustte **veřejnou informační kampaň o výhodách střešních fotovoltaických elektráren** a zajistěte, aby byly potřebné informace snadno dostupné.
- Připravte **vzdělávací programy** v oblasti udržitelné energie pro úředníky státní správy a politiky na národní, regionální i komunální úrovni. Dále vytvořte podpůrné programy, jejichž cílem bude zajištění dostatečného počtu **kvalifikovaných pracovníků na instalaci panelů**, projektantů energetických zařízení a architektů.

- Zaveďte užívání **digitálních elektroměrů**, které spotřebitelům poskytují přístup k datům. Podpořte tak účinné využívání systémů (kolektivní) samospotřeby a integraci do sítě a zároveň zajistíte ochranu soukromí dat.
- Připravte distribuční soustavu na intenzivní rozvoj solárních elektráren, nárůst samospotřeby a nutnost posilovat flexibilitu sítě.